

Biotopu valsts līmeņa aizsardzības mērķu (FRV) noteikšana: datu izvēle un eksperta apsvērumi

Biotopa kods	2110
Biotopa nosaukums	Embrionālās kāpas
Eksperte	Brigita Laime
Darbs pabeigts	11.04.2024.
Vispārējās piezīmes	<p>Biotops <i>2110 Embrionālās kāpas</i> galvenokārt attīstās krasta posmos, kur dominē smilšainas pludmales, taču šis biotops veidojas arī jaukta materiāla (oļu-grants-smilts vai oļu-grants) pludmalēs, kā arī akmeņainās pludmalēs.</p> <p>Šā biotopa platības var būt atšķirīgas dažādos gados un pat viena gada laikā, jo biotops ir ļoti mainīgs, pakļauts tiešai vēja, jūras un antropogēnai ietekmei. Labvēlīgos apstākļos jauns embrionālās kāpas biotops var izveidoties viena mēneša laikā. Kopumā biotopa <i>2110 Embrionālās kāpas</i> kartējumu “Dabas skaitīšanas” (2017–2023) projektā var uzskatīt par objektīvu, lai gan tā atspoguļošana kartēs ir aptuvena, jo kartēšana veikta mērogā, kurā grūti iezīmēt precīzas šā biotopa robežas (4. pielikums).</p> <p>Salīdzinot dažādos periodos veiktos kartējumus, jāņem vērā, kādas ir bijušas ietekmes, piemēram, 2005./2006. gadā daļa no embrionālajām kāpām vētru laikā tika noskalotas un atjaunojās ļoti lēni, vietām jūras krastā kāpu vietā vēl ilgi dominēja plašas smilšainas pludmales.</p> <p>Embrionālās kāpas ir vienotā kāpu kompleksā ar priekškāpām, tāpēc dabā ir grūti saskatīt un kartē attiecīgi novilkt robežu starp šiem biotopiem. Tā rezultātā šī robeža vietām iezīmēta tikai aptuveni.</p> <p>Lai objektīvi varētu novērtēt embrionālo kāpu reālo platību, nepieciešams turpināt piekrastes biotopu monitoringu, kas ietver arī krasta procesu novērtējumu un piekrastes profila aktualizēšanu. Mūsdienās tas veicams, izmantojot arī jaunās tehnoloģijas (augstas izšķirtspējas ortofotokartes, ar droniem iegūtos foto). Turpmākai embrionālo kāpu un priekškāpu biotopa iezīmēšanai kartē nepieciešams izstrādāt un izmantot vienotu metodisku pieeju.</p>

FRA noteikšanā izmantotā metode – novērtēšana laika nogrieznī

REF min, km²	<p>2 km²</p> <p>Nosakot REF platības, izmantoti 1989. un 1992. gadā krasta kartēšanā iegūtie dati par smilšainu pludmaļu un priekškāpu izplatības posmiem (5., 6. pielikums) (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993), veģetācijas pētījumi (Laime, 2010) un piekrastes biotopu speciālā monitoringa dati kopš 2002. gada. Izanalizējot šos informācijas avotus, konstatēts, ka embrionālās kāpas veidojas aptuveni 400 km garumā. Dati par embrionālo kāpu platumu konkrētos posmos skatīti pēc vairākiem izdevumiem, kuros raksturoti kāpu profili, arī platumi (Ulsts, 1998; Eberhards, 2003; Eberhards, Lapinskis, 2008).</p>
--------------------------------	---

	Aprēķinot REF min platību, pieņemts, ka dominē embrionālās kāpas (300 km) ar vidējo platumu 3 m; savukārt 100 km garumā embrionālo kāpu platums ir vidēji 10 m.
REF max, km²	2,5 km ² Aprēķinot REF max platību, pieņemts, ka 300 km garumā ir embrionālās kāpas ar vidējo platumu 5 m; savukārt 100 km garumā šo kāpu platums ir vidēji 10 m.
REF vid., km²	2,25 km ²
REF periods	References platības noteikšanai izmantots 1989. līdz 1993. gads, jo šajā laikā tika iegūti pirmie dati par pludmaļu un priekškāpu izplatību Latvijā kopumā (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993).
HDV min, km²	1,5 km ² Izmantota Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā ziņotā platība par 2001.–2006. gada periodu. Šajā laikā (2002.–2005. gads) bija veikta embrionālo kāpu biotopa kartēšana LIFE projekta “Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” ietvaros (http://piekraste.daba.lv). Pēc kartēšanas metodikas un rezultātiem var spriest, ka dati ir ticami un objektīvi.
HDV max, km²	1,5 km ² HDV max platība vērtēta kā vienāda ar minimālo.
HDV vid., km²	1,5 km ²
CV, km²	2,228 km ²
CO platību summa valstī, km²	1,239805631 km ²
Ilgtermiņa tendence, automātiski	9
Vai paredzamas biotopa platības izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	Jā. Klimata pārmaiņas var pastiprināt jūras krasta noskalošanu, ūdens līmeņa paaugstināšanos. Klimatam kļūstot siltākam, jūra var neaizsalt vai aizsalt mazāk, tādējādi ziemas vētru ietekmē krasts var tikt noskalots arvien vairāk un biežāk. Embrionālās kāpas bieži tiek noskalotas arī spēcīgu vētru laikā vasarā.
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	Jā.
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	Nē.
Vai negatīvie faktori, kas izraisa	Jā. Turpinās gan vides (vētras), gan antropogēno faktoru ietekme. Īpaši jāatzīmē izmēģināšanas un izbraukāšanas ietekme, kas palielinās strauji

samazināšanos, vēl darbojas?	pieaugošā atpūtnieku skaita dēļ. Atsevišķos krasta posmos viens no negatīviem faktoriem ir smilšu deficīta pieaugums, ko rada ostu darbība un pludmaļu pārmērīga “kopšana”.
Vai biotopa izplatības areālam kādā no laika nogriežņiem arī bijušas negatīvas tendences?	Nē. Biotopa areāls ietver krastu no Nidas līdz Ainažiem.
Papildjautājumu summa	80
Intervāls	—
Atbilstošs scenārijs saskaņā ar metodikas 8. att. (ilgtermiņa tendence)	<p>9. scenārijs.</p> <p>9. FRV = CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024)</p> <p>Prognozējams, ka ilgtermiņā biotopa platība varētu saglabāties aptuveni pašreizējās platības robežās.</p>
FRA	2,2 km ² FRA = CV

FRR noteikšanā izmantotie apsvērumi

Vai izplatības areāla HDV ir visa Latvija?	Nē.
Vai biotops aizņem visu iespējamo areālu Latvijā?	Jā. Biotopa areāls ietver krastu no Nidas līdz Ainažiem.
Vai biotopa areāls Latvijā ir samazinājies, un pārmaiņas nav saistītas tikai ar uzlabotām zināšanām par biotopa izplatību?	Nē.
REF min, km ²	—

REF max, km²	—
REF vid., km ²	—
REF periods	—
HDV min, km²	—
HDV max, km²	—
HDV vid., km ²	Nav jāpaskaidro, automātiski aprēķināta vērtība.
CV (pašreizējais areāls), km ²	Nav jāpaskaidro, šo FRR tabulā ievieto centralizēti.
Saskaņā ar Metodikas 8. att. atbilstošs scenārijs	<p>Prognozējams, ka ilgtermiņā biotopa areāls saglabāsies (1. scenārijs).</p> <p>1. FRV = HDV = CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRA (~2040)</p>
Vai paredzamas areāla izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	—
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	—
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	—
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	—
Vai biotopa platībai kādā no laika nogriežņiem ir bijušas negatīvas tendences?	—
Papildjautājumu summa	—
Intervāls	—
FRR	3932 km² FRR = CV

Literatūra un dati

Eberhards G. 2003. Latvijas jūras krasti. Latvijas Universitāte, Rīga, 292 lpp.

Eberhards G., Lapinskis J. 2008. Baltijas jūras Latvijas krasta procesi. Atlants. LU Akadēmiskais apgāds, Rīga, 64 lpp.

Laime B. 2010. Latvijas kāpu un pludmaļu fitosocioloģiskais raksturojums Baltijas jūras reģiona kontekstā. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, Rīga, 122 lpp.

Latvijas jūras krastu monitorings. 1993. Vides monitorings Latvijā. LR Vides aizsardzības komiteja, Pētījumu centrs, Rīga, 46 lpp.

Ulsts V. 1998. Baltijas jūras Latvijas krasta zona. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga, 96 lpp.

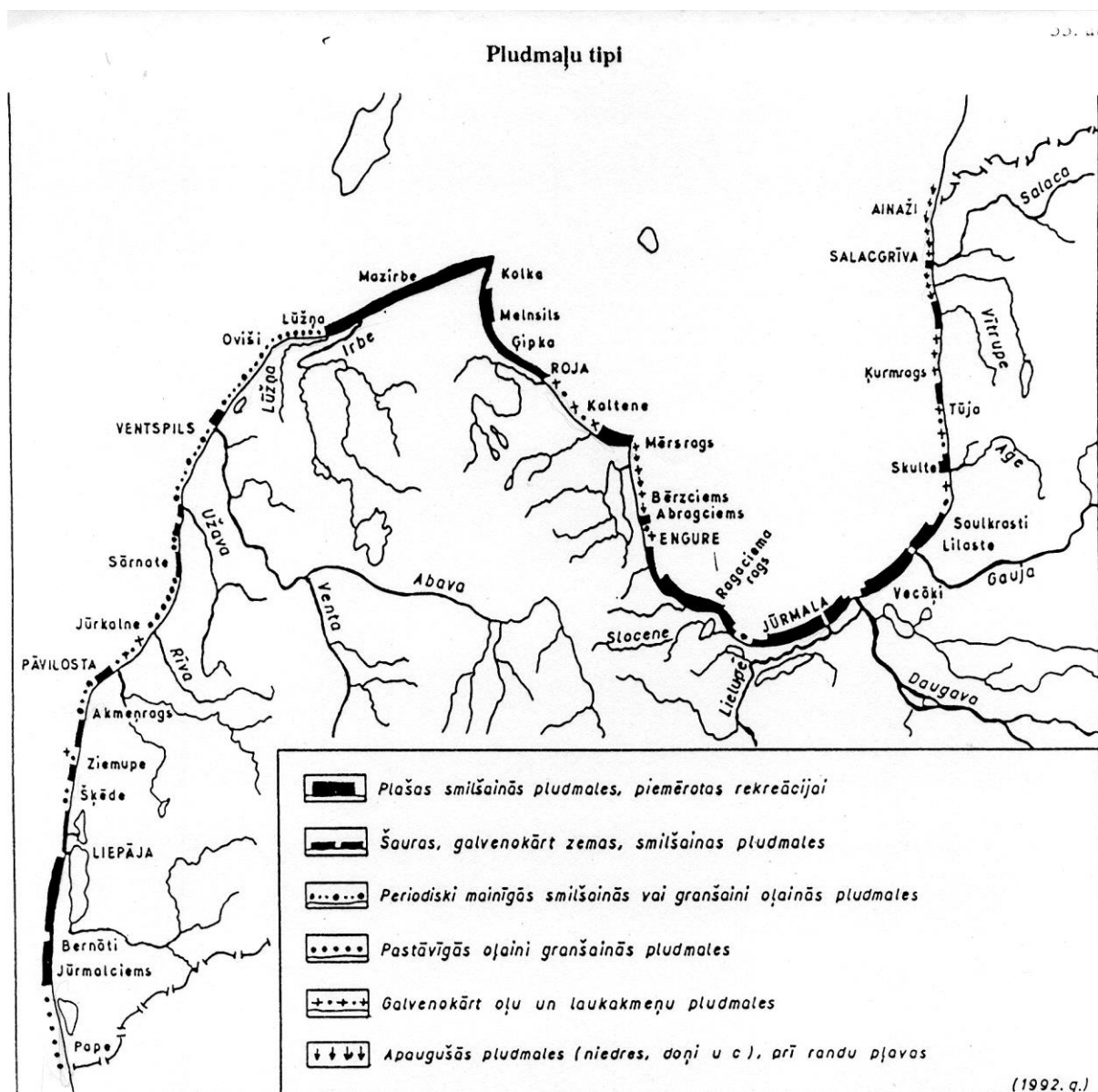
Pielikumi

4. pielikums – aktuālās biotopa 2110 platības (01.02.2024., DDPS “Ozols”), vektordatu slānis.

5. pielikums. Pludmaļu izplatība Latvijas piekrastē (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993).

6. pielikums. Priekškāpu izplatība Latvijas piekrastē (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993).

5. pielikums.
Pludmaļu izplatība Latvijas piekrastē
(Latvijas jūras krastu monitorings, 1993).

6. pielikums.
Priekškāpu izplatība Latvijas piekrastē
(Latvijas jūras krastu monitorings, 1993).

